

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی

زنجیره ی رۆشنیبری

*

خاوهنی ڤیمتیاز: شهوکهت شیخ یهزدین

سهرنووسه: بهدران شههمهدههیب

***

ناوونیشان: دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی ناراس، شهقامی گولان، ههولتیر

نایهیل عیشق

نایهیل عیشق

کۆمهله شیعەر

دانانی:

ناهیید محهمهدی

کتیب: نایهیل عیشق - کۆمهله شیعەر

دانانی: ناهیید محهمهدی

نووسیار: فهخره دین نامیدیان

بلاوکراوهی ئاراس - ژماره:

دهرهینانی هونه ریی ناوه وه و بهرگ: ئاراس نه کره م

سه ریه رشتیی چاپ: ئاوه رحمانی حاجی مه حموود

چاپی یه که م، هه ولیر - ۲۰۰۶

له کتیبخانه ی گشتیی هه ولیر ژماره (۳۸۸) ی سالی ۲۰۰۶ ی دراوه تی

چەوہری

کۆمەڵە شیعری یەكەم

لهكۆتايبيدا هيوادارين بهدلى لايهنگرانى شيعر و ئهدهب بى و ئاواتهخوازى
سهركهوتن بو ئهم خاتوونهين و چاوهروانى بهرهمهكانى ترى ئه و
نووسهران و رۆشنبيرانى ترى ههموو پارچهكانى كوردستانين.

دهزگاي چاپ و بلاوكردنهوى

ئاراس

پهيشن له دهزگاي ئاراس

ههروا كه دهزانين، ئهمرۆ پلهو پاگه و ئاستى كورد گۆزاوه؛ دوينى له شاخ و
كهژبوون؛ ئهمرۆ له پهلهمانين. دوينى پهناو دالدهمان چهك بوو، كهژبوو،
خوشاردنهوه و ههلات ههلات بوو؛ ئهمرۆ قهلهم، گۆفشار، كتيب و
تهلهفزيونه.

ئهمرۆ گهلييك پيويستمانه خومان بهههموو گهلان بناسينين و بوونى خومان
بسهلمينين. جا بۆيه دهزگاي ئاراس- وهكو پيشهنگيك له خزمهت
رۆشنبيريدا- بهجوانى ههستى بهم ئاسته كردوووه و سهلماندوووه؛ بۆيه بو
خزمهت بهرۆشنبيرى كوردى چاكي بهلادا كردوووه و قۆلى لى ههلماليوه.

جيتگاي شانازيبه كه دهزگاي ئاراس توانيووه له سووچى دلى ههموو
كوردىكى رۆشنبيردا جيتگايهكى تهرخانكراوى بى و ببيت بهدالدهيهك بو
سهرجههه مى رۆشنبيرانى كورد.

ههروهك پيشتر وتوومانه، دهزگاي ئاراس وهك مالهباوانىك باوهشى خۆى
كردۆتهوه بو ههموو كوردىك له ههه پارچهيهكى كوردستان و بهههه
زاراويهكى كوردى.

بۆيه ئهمجار دهستى داوه بهچاپى دوو كۆمهله شيعرى «چهوهڤى» و
«دهروهچيلى شهكهت»- بهزاراوهى كهلههورى- له بهرهمهكانى شاعيرى
ههست ناسك و قهلهم پهنگينى كرماشانى «خاتوو ناهيدى موحهمهدى».

ئيمه ئهم دوو كۆمهله شيعرهمان لهژيتر ناوى «ئايه يلى عيشق» لهچاپ داوه
كه له ناوى يهكى له شيعرهكانهوه وهرگيراوه. ههروهها سهرجههه
شيعرهكهمان هينايه سهه رينووسى كوردى- كۆرى زانبارى كوردستان.

مقدمه:

شعر در زبان کردی و گویش های آن، جایگاه ویژه‌ای دارد که به گمان من علاوه بر توانمندی و قابلیت زبان، باید آن را از روح لطیف و طبع زیبای این مردم نیک رفتار و نکو کردار دانست.

به جرئت می توان گفت که کودکان کُرد از نخستین روز ولادت، با کلام موزون و آهنگین مادران در «لایه لایه» (لالائی) و «لاواندنه‌وه» (نوازش) هایشان، شعر و سروده رامی شنوند، و اندک اندک با اینگونه کلام و سخن آشنا می گردند.

بسیاری از بازیهای کودکانه را با زبان شعر باید انجام داد؛ ضرب المثلها و پندها نیز عموماً موزون و شعر گونه‌اند. در فرهنگ مردم کرد، پرندگان و حیوانات و نباتات و جمادات نیز در داستانها به زبان شعر سخن می گویند.

اگر آثار منظومی از دینوریهها در هفت سده‌ی پیش، به صورت مکتوب در دسترس است، نباید پیشینه‌ی شعر کردی را به این دوران محدود کرد؛ بلکه این قوم دارای ادبیاتی است که قدمت آن برمی گردد به پیدایش و ظهور کُرد در تاریخ.

شعر در ادب کرد، در واقع زبانی است برای گفت و گو با طبیعت؛ برای بیان زیباییها، برای تجلی احساسات عالی و پاک انسانها، برای نشان دادن مهر و دوستی، برای بازگوئی رنج دوری و جدائی و سرانجام برای اظهار خشم و نفرت.

اگر بگویم زندگی روزانه‌ی کردها با شعر آغازو با شعر پایان می گیرد، گزافه نگفته‌ام؛ زیرا مادران در خانه با لالائی، کشاورزان در مزرعه با

ترانه‌ی کار، چوپانان در صحرا با آواز همراه بانی خاص خود، زنان و دختران شیر دوش با ترانه‌ی مختص به خود و کودکان و نوجوانان به هنگام بازی با سرود و کلامهای آهنگین و در پایان روز همگی با ترانه‌ها و آوازهای شادی بخش و پر سرور، شب را به پایان می رسانند.

خانم ناهید محمدی، سروده‌های زیبایی به گویش گورانی در مناسبتهای گوناگون فراهم آورده که در این مجموعه به نظر دستداران و اهل ذوق می رسد. لازم به یادآوری است که شاعر جوان هنوز در آغاز راه است و با آنکه قدمهای اولیه را برداشته، اما توانسته است استعداد خویش را نشان دهد. کلام زیبا و روان و بدور از تصنع نامبرده - که بیانگر موضوعات و مباحث مطرح در جامعه می باشد - از ویژگیهای شعری اوست که امیدوارم این دفتر با استقبال عمومی مواجه گردد. توفیق روز افزون خانم محمدی را در خدمت به فرهنگ و ادب از خداوند مسئلت می نمایم.

محمد کمانگر

تهران - مهر ماه ۱۳۷۹

راهنمای خط و کتابت در زبان کُردی

حرکات و اعراب در رسم الخط کُردی

- ۱- زَبَر (فَتْحَه): به جای گذاشتن علامت زَبَر روی حروفی که این حرکت را دارند به آخر آن حروف، حرف «ه» یا «ه» اضافه می شود. مثال: عَلِي = عه‌لی، حَسَن = حه‌سهن، بَرَادَر = به‌راده‌ر.
  - ۲- زَبَر (کَسْرَه): در وسط «پ» و در حالت پیوستگی به آخر کلمه یا آزاد «ئ» نوشته می شود. مثال: کتاب = کیتاب، زمستان = زِمیتستان، پسر = پیسه‌ر.
  - ۳- تشدید. حروف مشدد به صورت تکرار حرف نشان می شوند؛ مثلاً «محمد» را موحه‌مه‌د و «مکه» را مه‌که می نویسند.
  - ۴- کسره‌ی کوتاه: صوتی کوتاه نزدیک به صوت کسره‌است که در رسم الخط لاتین به صورت «i» نشان داده می شود؛ عرب آن را کسره مختلسه، یعنی کسره‌ی دزدکی می خوانند. در الفباهای تابع خط عرب علامتی برای این کسره‌ء نیم بند منظور نشده‌است. برای نشان دادن این کسره، علامت سکون عربی (ْ) به کار می رود، برای مثال در واژهء بَبینگ به معنی نَفَس، حرف «ن» با این کسره‌ی کوتاه تلفظ می شود.
- برای ادای صحیح این کلمه بین دو حرف «ی» و «ن» توقفی کوتاه می کنیم و در نتیجه واژه‌ی دو سیلابی می شود.
- سیلاب اول «بی» و سیلاب دوم «نگ» به این ترتیب حرف «ن» با این کسره‌ی کوتاه بیان می شود.
- ۵- الف (ا): در وسط یا آخر کلمه می آید و معادل حرف الف در وسط و آخر کلمات فارسی است؛ و در اول کلمه، همزه (ء) می آید. مثال: باران = باران، احمد = نه‌حمه‌د، آشنا = ئاشنا.

۶- نشانه‌های اصواتی که از خصوصیات زبان عربی اند و در زبان کُردی نیستند، از الفبای کُردی حذف شده‌اند، از قبیل: ث، ض، ط، ظ، که کُردها آنها را تلفظ نمی کنند و در الفبا جایی ندارند به جای «ث» و «ص» از حرف «س» و به جای «ض»، «ذ» و «ظ» از حرف «ز» استفاده می شود؛ همچنین جای «ط» را «ت» گرفته‌است.

۷- نشانه‌های اصواتی را که در زبان کُردی تلفظ می شوند و حروف الفبای عربی فاقد آن است؛ با علائم ویژه نشان داده و به الفبای کُردی افزوده‌اند که عبارتند از: «پ»، «چ»، «پ»، «ژ»، «ف»، «گ»، «ل»، «و» و «ئ».

حرف «ر» یارای بزرگ، در برخی کلمات فارسی تلفظ می شود مانند: کَر = که‌ر به معنی ناشنوا و پرگار = په‌رگار.

حرف «ف» معادل «v» در خط لاتین، نمایانگر صورتی است که فارسی زبانان یا به طور اصح تهرانیان در تلفظ کلمات «اول» و «مرودمت» در مورد حرف واو دارند.

حرف «ل» در زبان فارسی تلفظ نمی شود و در میان زبان های ایرانی از اختصاصات زبان کُردی است. برای تلفظ این حرف باید سطح بیشتری از نُك زبان را به سقف دهان چسپانید و آنگاه صدای «ل» را از ته دهان تلفظ کرد.

حرف «ۆ» واو مجهول در زبان فارسی امروز نیست؛ برای تلفظ آن مانند تلفظ واو لب را گرد کرده و دهان را قدری بیشتر باز می کنیم و صدای واو را ادا می کنیم.

سخن شاعر

هنوز دختر ایلم

سالهاست که از ایل خود دور افتاده‌ام؛ اما هرگز نوازش
دست‌های ایلیاتی و متلهای زیبا و اساطیری را از یاد
نخواهم برد. بازیهای کودکان از صداقت گرم و لالایی
مادران پوشیده از مخمل سبز عصمت، خاطراتم را آبرو می
بخشد.

هنوز آوازی لبک چوپان دلسوخته در گوشم طنین
اندازاست. تک درخت کنار چشمه و شامگاهان آتش
برافروختن زنان ایل، مرا به حسرت زندگی سرشار از
آرامش می کشاند.

آری، ای ایل! تو در نظرم هنوز اقتدار قرنی؛ خاطرات من
با تو پیوند ناگسستنی دارد. خاطرات من از تو، هرگز
ماشینی نخواهد شد.

"ناهیید محمدی"

کُرد

کُرد یعنی یک اصالت

ناب... ناب

کُرد یعنی یک سؤال بی جواب

کُرد یعنی منصور بردار باش

مرگ را در آغوش و بیدار باش

کُرد یعنی گریه‌های تا خدا

کُرد یعنی سوزش بی انتها

کُرد یعنی صد شهید و یک مزار

کُرد یعنی برکه‌های بی قرار

کُرد یعنی مویه‌های انتظار

کُرد یعنی سالهای بی بهار

کُرد یعنی نام یک قوم از پدر

کُرد یعنی سلطانی در به در

کُرد یعنی نه مذهب، نه مرز، بلکه خون

کُرد یعنی عاشقی کردن

تا جنون

چو شیشه ږهنگی ساخته گی نیید
که سی نیه وښیدن ت مه سته وید
تن دوته کوردی تا ئه بهد مینی
وه نجابه تت سه ربه رزی سینی

نهلما سی عیشقی

دوته عه شایر چه نی ره یینی
وه ختی گیسه یلد وه گولّه و چه نی
خنیه به نان کی زولفد وا به ییدن
بوو عه ترئ میخه ک له ملد تیه دن
ملوانکه گهد هه ف ږهنگ به سیدن
چه پ چه پ گولّ که فی وه ختی خه نیدن
وه ختی گولّ سوو مه شکه گهد ژه نید
کره دا که فی وه ږوی خوه خه نید
ئاوچای نه یده بان په س که یده به ری
شیربان ت دوشی به ره که ت تیه ری
له دونیای موده یل ت بی خه وه ری
هه رچه ند سه راپا جالوهی هونه ری
نهلما سی عیشقی تا گهر هه همیشه
ت عه وه ز نیه وږن وه گهر دئ شیشه
هه ر شیعری ئوشم شورئ له تنه
هه رچه ند که ئوشن یه قسیه ی منه
تا نه وره که چم شور بی وه شیعرم
شاگردئ تنم تا وه ختی مرم
نهلما سی عیشقی هه ر جوور بتراشه د
نه گهر بشکیی قه شه نگه لاشه د

مه گهر یی رووژی

یی باری ترهک پیچیا له زه مان
سووز و گوداز و ناله و دهر دمان
یی باری ترهک نازادی گییریا
که بوتهر پهرداو په ریلی سزیا
باخه وان نه سیر و گولزار بی سه فا
دهنگ مه زلومه یل چی وه لای خودا
ئه ر نه شکئی مه نو له چهویه خ به سا
رهوزه نه ی خووهش ئه را کهس نه ما
شارمان گومه له جوغرافیا
نه قشسه نه پر دو ناوی هادونیا
شاری که شه هید عیشقی هه زاره
خه زان داسه لیو تشنه ی به هاره
شاری که خودایش ها له خه وی
تیری زالمه یل شکیاس له چه وی
هم پای به نه و هم ده سی گییریا س
وهی هم مه دهرده و له جای خودی ویتاس
کهس باوه ر نیه که ی ئی موره موره
چه وه قیقته ت رای دهرده کوره
کهس جو او نیه دن وه سوئالمان
کهس نیشان نیه ن مه ئوا و مالمان

کهس باوه ر نیه که ی سووز و دهر دمان
شه و زینده داری و ئاهی سه ر دمان
کهس باوه ر نیه که ی له غوربه ت مردن
وه حبله و مه کر و ده لیره یل گرتن
ناو هه قی ئیمه نیه له ده فته ر
هه ق کوشی کردن ولات گرته وه ر
هه قمان فره و کیشیا یه وه دار
دی راکهس نه مه ن نارام و قه رار
ئه ر گولئی سه وز که ی ریشه ی ها له غم
سه راپا غمه و خه نیدن وده م
تاوه که ی خودا سه بوری کردن
زه هر له کام وه بی دهنگ مردن
شایه د رووژی خوده بایدنه و دهنگ
بونن مه زلومه یل یی دونیای قه شه نگ
شایدی رووژی شادی فره بوو
غمه یل کوهنه له هوره و بچوو
شایدی رووژی خووشی سه وز بکه ی
یی فیه ریاد ره سی نازادی بنه ی
ئه وسا دی شایه د ئیمه بخره نیم
به رگ نازیه تی له وه ر بکه نیم

دوای دهردهمان

پروژئی که ئیمه هاتیم وه دنیا
وه لای خودا وهن به شمان بریا
نیه زانم چوه کردیم چوه لیمان سهردا
خودا ئه پرا چوه وه لیمان تووریا
هه زاران سالة ئیمه بی به شیم
وه یه ی ئیحساسی خالی دل خوه شیم
هه زاران سالة له دل نیه خه نیم
به رگ سیه مان له وهر نیه که نیم
هه زاران سالة بی ماوا که سیم
چو گوناکاران بی فه ریا ره سیم
هه زاران سالة ویرانه نیشیم
ئی گران دهرده وه کوله و کیشیم
هه زاران سالة بیستون ته نیاس
پشت فه رهاده یل وهی ره نجه شکیاس
هه زاران سالة خوه مان قه ور که نیم
وه رجه ته وولد مه رگمان سه نیم
هه زاران سالة له خوه شی دوریم
خونچه ی نه ورهس و وه ریشه پیریم
هه زاران سالة سزیه یم و سازیم
وه یه ی ئسالةت دیرینه نازیم

هه زاران سالة خودا چریم
دهس وه دامانی پاکتی گریم
هه زاران سالة به شمان خه مه
دوای دهردهمان له ی ناوه که مه
هه زاران سالة دلمان ته نگه
قوفل دلمان جی ماله سه نگه
شه ونه خه فی و شه واره کردن
له هجر وه داخ نازادی مردن
مه گهر ئایه مه یل وه کوو ره سینه
کتی بی ئیحساس و بی ره حمه و بونه
خه زان هاله باخ و گولزاری ئیمه
وه چه وه یل خودم ناهه قی دیمه
له دنیا سیرو له دنیا دلگیر
تیه یدن وه گوشم خسه یلی زه نجیر
کزه ی دالگه یل وه پای گورسان
وه خودا قه سه م جه رگمان سزان
سوزی یه تیمه یل و باوگه وه تن
ئه پرا شه هیده یل وه بی گور مه نن
ئه پرا سه ره یل وه تن جیابون
وه ناو وه فرو خون بی کهس ره ها بون
که سی نه پرسی جرمیان چوه سه
کورده هه بی به شه و بی فه ریا ره سه
زه خم سه روازی هاله گیانمان
تاریشه سزان دی سوخانمان

له هیچ جی دونیا دهرمانی نیه
 دهرمانی هاوه غهیره تی ئیوه
 نه گهر شهفای بهین فره دهواکهم
 نازادی «کهوی» نه زری «رهزا»^(۱) کهم
 نه گهر خاسه و بوو غه زه لئی نوسم
 یی بار ترهک له ئیوه ئوشم
 بیلا رووشن بوون ئومیده یلی کوور
 بیلا نابوود بوو زولم و رهنج و زوور
 بیلا باخچه مان بونیده ن به هار
 گهنم زارمان سه وزه و بوو له کار
 بیلا سه وز بکه ن گول یلی ئیحساس
 تا شکوفه به ن نارنج و گیلاس

---

(۱) امام رضا (ع).

یا عهلی هاوار

دونیا جوور کهویر، عهلی چوئاوه
 عهلی ده ربای ههق، باتل سه راوه
 عهلی شیرئ ههق بازوو قورئانه
 عهلی رادمه ردو «خیر الانسان» ه
 عهلی شه ونشین شه وه یلی قه دره
 عهلی عه له مدارئ جه نکه یلی به دره
 عهلی باخه وانئ باخئ کئبر یاس
 عهلی رازدارئ هه ریمی خوداس
 عهلی کاتبئ وه حیئ ره سووله
 هاووسه ری خاسئ زه هرای به تووله
 نه بی شه هری عیلم، عهلی ده روازه
 نه بی خاتهم و عهلی ئاغازه
 ره سوول ته رازوو عهلی که فه یه
 ئیسلام ئاینه و عهلی سه فه یه
 مه ردئ مودارا مه ردئ ستیزه
 عهلی وه خودا فره عه زیزه
 ئه رای یه تیمهل عهلی نازکیشه
 ئه رای بی که سه یل چو قه وم و خیشه
 عهلی رازیگه پر له موعه ما
 پووشیده میتنی تا پروژی جهزا

عهلی شافییه رووژئی مهحشهره
 لهو رووژه تنگه عهلی سهروهه
 یا عهلی روسهیل چهو ئینتزارهن
 وه کهرهه می توو گشت ئومیدوارن
 یا عهلی سهرهیل هم بی نان خهفن
 کوورهیلن عاجز وهبی کهس کهفن
 کاسه وهدهسهیل هم بی شومارن
 بی لوقمه نانئ وهکوو دهرنارن
 یا عهلی دهسی مونجید هاوهکوو
 دلئ وهبی عیشقد لئ ناوه گوم بوو
 یا عهلی ری گوم بوه ری نیشان بیه
 سهد کارهوان دلئ بی گوناچییه
 یا عهلی ههرزهیل ویلن له ولات
 ئەساله تی دین چوو وهسه ری هات
 یا عهلی بی شهو سهر بکیشه و دیار
 کوچه یلی پاییز پر که له بههار
 یا عهلی رازدارئ ههرمی خودایی
 په نامان بیه له ننگ و رسوایی

تیهنی جووشان

هاتی خوهدش هاتی «فاطمه» ی به توول
 گولئ بی هه متای گولزای پره سوول
 قومری خوشنه وای باغی ته و حیدی
 ئەرا موسته فا شورو نه ویدی
 هه مسه ری لایقی عهلی حه یده ری
 کانی^(۱) جووشانی حه وزئ که وسه ری
 پاییه ولایهت له ت موحکه مه
 له ههریمی ت عاشق مه حره مه
 حوسه یین په روه رده ی مه کته بی تنه
 زهینه ب که ئوشن ئەو گه ورا ژنه
 دهسی پاکئ ت ها دهسی پره سوول
 په زای خوداوهن وه په زاد قه بوول
 دهوه ی جا هیلی دهوه ی گهنی بو
 ژن بی ئه رزشیو وه لای باوگ و شو
 له ئەو دهوران ه غه مبار و سیه
 گهن تر له و دهوره له تاریخ نیه
 دوته یلی مه زلوم زهنده وه گوور بوون
 قوریانی جههل و زالم و زوور بوون

(۱) چشمه.

دوت را ههركه بو نابودئ كردن
ناوئ له ههقئ ژنهيل نهوردن
ناوژن نهسله نهو له هيچ دهفتهرئ
پياو ئاغا بي و ژنيش نوكهرئ
بيئ پای له خه م و بيئ پای له كارو
هه ميشه و دايم كز و خه م بارو
هه ر جوور پياو توواس زنده گي سازي
نه رزشه يليئ ژن گرتن وه بازي
ژن هه بيچاره و فه رمانبووردارو
پياو ئه رباب و ژن گه رمئ كارو
وه ختئ ت هاتي ژن گه وراوه بو
قه در و غروگرد وه لاي باوگ و شو
وه ختئ ت هاتي نه رزشه ييل سه وز كرد
پياو وه ئيشتبای ديرينه ي پهي برد
وه ختئ ت هاتي دوته ييل دي مه نن
ژنه ييل لباسئ سه روه ري سه نن
خوه ش هاتي جيهان پر له نوور كردي
رهنگئ جي هاله ت له پو ژن بردي

خوننامه ي كورده ييل

داخئ هه له بچه داخئ سه نگينه
تا وه قيامه ت هاناي زه مينه
داخئ هه له بچه داخئ داخه يله
خويننامه ي رهنجئ گشتي كورده يله
شارئ ده رده ييل و شارئ په ژاره
شارئ مه ردمه يليئ له مال ئاواره
هه م سـۆزئ نه ي و ئاواي دلئ زار
بردن له گيانم ئارام و قه رار
دالگ شه ونشينيئ شه وه يليئ تاره
ئه را شه هيدئ زه رين گاپاره
خوه شي بار كرد و تهنگي مه نه جي
ئئ رهنجئ فـره بو هن وه لاي كئ
گه رد دل سه ردي نيشته ناو گوله ييل
پر له خوسه و خه م دهنگئ بولبوله ييل
گولئ دي نه مه ن له باخ و گولزار
سياپووشه و بون قومري و هه زار
بيئ رووژئ خاسئ له دهوران نه مه ن
ره ختئ عه روسي دي كه سيئ نه سه ن
تازه داماده ييل حجله يان شيويا
سونئ خوشوه ختئ له ريشه كه نيا

به ساتی سورو شادمانی
 کیشیا وه ئەزا و دل پەربشانی
 دەنگی دھول و شاباشی کوردەیل
 بوە خەمنامە ی ئەرا شەھیدەیل
 بالە ی سەرۆکان لە خەم دولا بون
 دالگ و تفلێ لە یەک جودا بون
 تفل شیش ماھە شیرە ی مەرگ نووشا
 زەمین و زەمان بەرگی خەم پووشا
 بالی کە بووتەر لە ئەورەشکیا
 دلی قەناری لە خوسە گیریا
 ھەرکەس مەنودن وەبی دەنگ سوزیا
 خوشی و شادی وە غارەت بریا
 یا سەیل مەسموم بین و دەدەشت و چەمەن
 کەسی نەگیرس ئەرا نەستەرەن
 ئەشکی ئاسمان یەخ بەسا لە چەو
 روژی روشنی چو تەریکی شەو
 ھەزاران خونچە لەورە پەریەر بون
 ھەزاران شەھید وەبی کەفەن چون
 زەخمەیلێ کۆھنە دەم وازەو کردن
 شکایەت وەلای خـوداوەن بردن
 قەورئ شەھیدەیل لە شومار داوبان
 ئاھتی بی کە سەیل ئاسمان سزان
 بانئ ھەر قەورئ چراخ و شەمە
 سکووتی قەورەیل رازی موبەھمە

رەدی پای خـودا ھا لە دەوریان
 فەلەک خەم کردیە رەنج و جەوریان
 فەریادی زەمان ھالە دلێان
 گیانی ھەقیقەت مایە ی گلێان
 ھەلەبچە ی مەزلۆم وە خاک بی یەکسان
 خاترا تمان زار و پەربشمان
 ھەر جا نووریدن لالە ی ھاتەوبان
 زەخمی ھەلەیل^(۱) سەر وەلیم شیوان
 کەسی وەدەر نات لە دل بخەنی
 بەرگی ئازبەتی لەوەر بکەنی
 کامی زەمان تیبەل نەبزی ئەسپەر
 دلی جوانیش وە ی داخە پیەر
 م تاقت نەیرم ئی خەمە بوشم
 وە خودا قەسەم منیش دل ریشم
 فرە شەکتە و فرە دلگیرم
 وە یادی قەورەیلێ بی نیشان گیرم
 وە یادی دلەیلێ پر لە ئارەزوو
 یادی زەخمەیلێ لە ھیجران وەسوو
 «حقوق بشر» ھیچ کاری نەکرد
 ناوی لە ھەقی مەزلۆمەیل نەورد
 حە تا بی خەتی ناوردە دەفتەر
 راقوردەتمە نەیل منیدە نەو کەر

(۱) لالەھا.

هه دام و ربا ئه هلی ته زویرن
 را سودی خوه بیان دایه م ده رگیرن
 وهلی من ئوشم وه ئه هلی دوونه
 خاکئی کوردسان له خوین گولگونه
 تاریخ خوی خاستر گریه بدن وه گووش
 داخی هه لاله یل نیه ودن فرامووش
 هه قئی کورده کان هیچ وهخت نیه وری
 به شی نازادی هیچ وهخت نیه خوری
 کوردسان گشتی وه خوین نمناکه
 دلی عاشقه یل ئه رای سه د چاکه
 شه هیده یل چراخی شه وه یلی تارن
 خه ندان و دلشاد سه فای گولزارن
 یادئ شه هیده یل سه وزه و ماندگار
 ره ونه قئی باخن پاییز و به هار

منیش لید تووریه م

ئوشن تووریایده م خوو نیه زانم
 ئه گهر یه راسه لال بوو زوانم
 مه رمن چوه کوردم چوه لیم سه ردا
 کوترئ عیشقم سانئ کی په ردا
 ئه ر تووای بزانی فره دلگیرم
 شه وان تا وه رووژ وه بی دهنگ گیرم
 ئازادم ئه ما وه دل ئه سیرم
 وه ده م جوان و وه ئی حساس پیرم
 شایه د وه لاده و به دی م وه تون
 یالی خه وهراتی وه گووش شنه فتون
 یا نه وه دونیا تونیش دلگیرید
 یا م دی گهنم وه روم سییرید
 م خوه م خاس زانم ئی جوره نه ویده ن
 ئه را پیه غامی دل سه ردی ده یده ن
 ئه را تووای گووش به یده ن وه قسیه ی مه ردم
 منیش نیه توامه د منیش دل سه ردم
 ئه ر دل م بتووای بایدن وه ده ورد
 هه م جور هه می شه بکیشی جه ورد
 منیش لی تووریه م له خووم رانمی
 هه رچه ن ئه رات زو س زانمی

ئوشم دل نیه ئوشم یه دهرده
دل چۆ لیبواسه هه هه رزه گهرده
ئوشم لاوه ئی لیم دوریه و خه
م دی نیه توامی کهس نیه وشی وچه
رهسمی ره فیقی ئی جووره نیه
خودا زانیدهن ته خسیری کیه

کرمانشا

خوشا «مانشت»^(۱) و وه فیری دایه می
قوله ی سه رفه رازه و نازاد له خه می
خوشا «هه ف چشمه»^(۲) و «قه لا قیرانی»^(۳)
خوشا هه ماسه ی گه له شیرانی
خوشا سیاماله یلی قه ی سه رنسا ران
دوته کووریه یلی لوتیه نیسا ران
گۆزانی چیرینی زهرین سا ران
کوچ و جیوانی فه سلّه به هاران
چیتته یلی رهنگین پر نقش و نگار
مه رده یلی ده لیری زهرین قه ی قه تار
دهنگ گاو تیسوو رپه ی مه شکه و دوو
چایه بوچگلی و هرج له نیمه روو
ئه و یه ک نیشتن و مه ته ل وه تنه یل
شباش کیشان و عهیدی سه ننه یل
خوشا کرمانشا و تاقی «تاق وه سان»
خوشا نازاری نازی چه ومه سان
یادی وه خیر بوو خاکی کوردسان
خوشا دلگه رمی دیاری خوه مان

(۱) از کوههای ایلام.

(۲) چشمه ای در ایلام.

(۳) از کوههای ایلام.

قه سرئ شيرينم نوشن گولزاره
 ئەر سه فا تووای بچوووه دياره
 نه خله يلى بئ سهر ئه ما سهر فه راز
 وزوويان سه وزه هان له نه ماز
 ئه رادان بوشم گشتى مو وه مو
 گيلانى غه ريش پر له ميرزا^(۱) بو
 سه رپول هه ميشه خاكى رهنگينه
 هه قى ديارم فره سه نه گينه
 پاوه و جوانرود، كرنده سه ومار
 شا يه د كه وه توم به كى له هه زار
 بيستون سه به رز و كرمانشا شاده
 له جه وانه ردى دونيا ئازاده
 كرمانشا فدای بيستوندم
 ت فرهاديدوم شيريندم
 كرمانشا فدای شه ويلى جه ننگد
 شه ويلى تيره يك له دوشمن ته ننگد
 كرمانشا فدای زه خمى په يكه رد
 فدای مه زلومه يلى بى جسم و سه رد
 كرمانشا فدای سوز و ده ردم
 فدای مه ردمانى ساده و مه ردم
 كرمانشا فدای ئيرمسى چه وه د
 چه وه يلى شه كه ت زارو بى خه وه د

(۱) ميرزا كوچك خان جنگلى.

كرمانشا فدای خاكى سزياگد
 فدای بئ ده سه يلى وه زوور گيرياگد
 فدای ئه وانه كه له هيجران مه نن
 رو ده روى دوشمن وه ده رده و خه نن
 فدای ئه وانه كه له غوربه ت مه نن
 عزه ت و شه ره ف را ئيمه سه نن
 فدای دالگه يلى فره سه بوورد
 فدای ده لي ره يلى بئ ناو و گورد
 فدای جه وانه يلى بى غه ل و غه شد
 فدای بى به شى خاكى پر به شد
 فدای چه وه يلى پر ئينت زارد
 فدای گولنه يلى دور له به هارد
 فدای كوچه يلى پر له پائيزد
 فدای ده رمه نه ي خاكى زه ر خيزد
 ئه ي ده لي رى كورد فراموش نه كه يد
 ئيساله تى خوه د له هوره و نه وه يد
 ئيمه له نژادى قه ومى ئارباييم
 هه رچه ن بارها وه زه نجير كيشاييم
 به ش و هه قمان بايه نه خوربه يد
 ئه سه اله تمان هه رگيز نه وره يد
 ده ردمان بايه ته قسىمى بكه يم
 ئه ر دلئى شكياس ته رميىمى بكه يم
 نازادى و عيشق له يه ك به ش بكه يم

دلہ یلئِ خمین و ہ پی خوہش بکہیم
کرمانشا خوہش ناو لہ قہدیمانہ
جاگہی تہہوراو پورئِ عیمرانہ^(۱)
رہسمی کوردہگان رہسمی دیرینہ
لہ دل و گیانم عیشقی شیرینہ

ہم ہمیشہ و

ہم ہمیشہ و دلہم ہا لہ بیوان
گیرہوہ دەسی سہیادی ویزدان
ہم ہمیشہ و ونوو شہو زندہدارم
سہرم ہاوہ خوار رووسیہ و زارم
ہم ہمیشہ و دلہم بی قہرارده
پشت و ہ پید بہسا ہم زہوارده
وجودم سزی چوشہم لہ ہہرہم
نیہزانم چولہ نوو رو ولید بخہم
یا «ئیمام رہزا» ہم دلہم ریشہ
گووشہیللم پر لہ کنایہ و نیشہ
یا «ئیمام رہزا» و ہدادم برہس
تہپرای یہ لہ حزہ تہپرای یہ نہفہس
سزیامہ و ہ سووز تا مہغزو سوغان
مہرہمی بنہ شاگہی خوراسان
یا «ئیمام رہزا» زامن داری کہ
گہردئ مہعسیہت لہ روم بوہ

(۱) حضرت علی «علیہ السلام» (اشارہ بہ پیروان اہل حق).

لیمان نه تووری

ئەو شەو دیمە خەو هاتیدنە سەو
پایلد لە یەخو وە باوشی گولەو
هەناسد گەرم و دەسەیلد سەردو
سەرتاپا گیاندا جما لە دەردو
رئ فرەیی هاتود چەو ییلد وەتن
وہلییان دیارو چەنی شەکەتن
چەن مەلگ هاتی چەن هەلەت برید
چەن جا وەھاوار یارەیلد چرید
چەنی وە بی دەنگ لە ناو خوەد شکای
چەن جا وەبی دەنگ چەو ییلد بەسای
چەنی وەبی دەنگ ئیرمس رشانی
چەنی جوری شەم دلدا سزانی
چەنی دان وەلید چو رید بەسان
چەنی جەور کیشای لە دەسی خوەمان
ئەو شەو دیمە خەو هاتیدنە سەو
منیش هاتە وەپیی تەنەو
باوشی بەھار پیشکەشم کردی
لە عیشق پرسیدن ناو وەفا بردی
وہختی رادوەتم لە حال و خەوەر
خاکێ دل سەردی کردیدن وەسەر

خوزەو نەوہتام لە عیشق و وەفا
کەسی لەو ساتە زوانم بوەسا
وہتیدن کەنیەود لیبرە بووسیدن
ئەگەر بمینی زوزی بووسیدن
پسا چیدن و ئلتماس کردم
وہ گریه و زاری داوند گرتم
وہتم ت مەچۆ بمین وەلامان
سەرو نایدن و رو لە بیوان
لە خەوا هاتم عەترت پیچیاو
زەمین و زەمان جما گیریاو
خودا نەکەیدن لیمان بتووری
لە پشت هەسار پیمان بنووری
ت ئاسمانی لە جنسی خودای
ئاخر ئومیدئ شەکەتی دونیای

وهختی وهزولمه و ده میان به سن
ئاگر سهرتاپا دهن وه گیانی من
خوهم دهس شوورتمه له زارو زنه ی
نیه و بی جا بایدن ئومیدی بنه ی
چه وه پیتی تنم شایه د بایده نو
ئاگری ئی سوره تی بکه ی دهنه و
سه رچووپی بگریم وه کورده مالان
میوانی بیهم نه زری ئی مامان
دهسی یه ک بگرن هم کور و دوته یل
دی خه وهر نودهن وهرنج و غه مه یل
جه شن و میوانی گه ورا بگریمن
وه چه و پرووشنی مالی یه ک بچیمن

زنه ی زیندانه

خوهم په ریشانم خوهم دهوره گه ردم
خوهم گه له سووزم ئالوده ی دهردم
خوهم بالم شکیاس خوهم رووژم شه وه
چه وه یلم شه کت و چه وه پیتی خه وه
خوهم هامه قه فهس زنه ییم ژانه
بی باله په رواز زنه ی زیندانه
خوهم بی خان و مان که لاهه گه ردم
خوهم دیوانه و شیت له دید مه ردم
خوهم سه رگه ردانی دهردی بی دهردم
خوهم زه هراودی تیبری نامه ردم
خوهم پاییی زبهم به رگم رزیایه
شیشه ی دلگه م هه زو شکیایه
خوهم سووزی نه بیه نه بیه م ئاگره
دلی سان ئاوکه ی ئی سووزه فره
خوهم شه ونشینم قه فهس نشینم
وهختی به زه گی برایه لم دونم
وهختی برایه لم وه ناهه قه و چن
ئاگر سهرتاپا دهن وه گیانی من
وهختی برایه لم له بهش مه حرومن
وهختی له غوربهت وه بی کهس مرن

دالگى ئىيل

ئمشه و توام دو عايى بكم ههركه كيشى نازى چهود
ئمشه و توام بوومه گولتى له وه ره سوو بامه خهود
ئمشه و توام بوشمه پيد دونيا پر له پهلیدییه
يى عيشقى راس راسه كيبى له گردى ئايه مه يل نييه
ئمشه و توام بوشمه پيد خوش باوه رى بنه كنار
گله يى مکه وه مهردمان، لاره مکه وه رووزگار
ئمشه و توام بوشمه پيد دالگى ئىيل زو مردگه
باوه زنى فره و ربه و هفیته فه ن جى گرتگه
ئمشه و توام بوشمه پيد كووربه ي دلد خهود بلاوين
لى دهور و زه مانه گه نه نه خه ره ي دهس باوه زن

باوگه گه ورايدن

باوگه غه يورى باوگه ده ليرى
چو ئه پاد بوشم له چوه دلگيرى
شه وه خونه يلد وه سه ر مه رزه گان
يه كه تازه گه ي ئيل گه ورامان
باوگه گه ورايدن تو گه ورا مه ردی
قه ي قه تار ره نگينى رۆژ نه به ردی
باوگه به خشه نده و دهس و دل وازى
باوگه خواهش رو و فه قير نه وازى
باوگه خواهشه چون تى باوگمى
ئه رت نيواتاي رى بوردام وه كى
ئه سپه د هاكوو سه رى ماچ بكم
يه ي ميه رى كه وي وه ملئ بخرم
ئه سپه گه د هاكوو هم سووارى بوو
شيوه ي ره بيند له هورم نيه چوو
تفه نگه گد هاكوو بگرمه ي له زه ر
به رگى مه ردیه د بى بكم له وه ر
باوگه دلتنگم ئه پرا سيه ماله يل
ئه پرا ده وده و ويازى مناله يل
باوگه دلتنگم راسه ر په چيه گان
ئه پرا هه ي هه ي و بلورى شه ووان

باوگه دلتنگم را مهشکه ژهنین
باوگه دلتنگم را له دلّ خه نین
باوگه دلتنگم را لاوه لاوه
دهرمانه دهرد و حاله خراوه
کزوه هوره گهد هیما هاگوشم
حکمهت و دهرسد نه یه ود فراموشم
باوگه بوه خشه م له خه تاکاری
ههرچهن گه ورایدو وه روم نیاری
قه له مم شه کهت خوهم ناتوانم
وه گهر نه له باوگ من فره زانم

که پیری پوش

خودا بکه یدن هم بایده خه وم
رووشن بکه یدن ته ریکی شه وم
خودا بکه یدن وه دهر بایده ناو
سه لام وه تند وه گیان بهم جوواو
خودا بکه یدن دی دیر نه که یدن
کهس خه وهر نارئ بوشئ نه یه بییدن
تاقه تم تاقه و زار و خراوم
یی که پره پوشئ وه بانئ ناوم
یی چرای سوسوله واو وارانم
یی پهریشانی بی هاوزوانم
یی عومره که من چه وهئ تنم
وه خودم گوم بیمه و ئوشم یه منم
خودا بکه یدن پایبزم بمرئ
زمسان بمینی وه هار بگری
نهر به هار بایدن فره خویشی که م
غهمی دیرینه م له هورمه و به م
به هاری ئیواره ی غه ریب نه وازکه
رهنگی ناخوشی لی ناوه بوه
خودا بکه یدن نه ودن په شیمان
جورئ هم همیشه سه ربه ی دیارمان

دهنگی شاره گم

بی باری ترهک قانوان شکانن
نهئشی نازادی له نوو لهرزانن
بی باری ترهک بوه بگییر بگییر
شهوقی رههایی بهسانه زهنجییر
بی باری ترهک داخم تازه بو
هرچهن داخه یلم له هورم نهچو
خوفاشه یل جهم بون لهو تیه ریکیه
وهتن نوری عیشق وه تیره نیه
دهسیان پر مهرگ و چهویان پر له خون
جما دوشمنی گیانی خوبان دون
دهنگی شاره گم هم خهفه کردن
دلخوشیه گم وه غارهت بردن
هه تا نه یشتنم هاواری بکه م
وهبانی زهخمم ساریژی بنه م
هه تا نه یشتنم دهنگی (۱) نه لالم
نهرا بی کهسی خومان بنالم
برایه یلی خاسم زانم شکیاینه
وهدهم تاباد و دل رمیایینه
زانم لیوه دان وهدهرده و خه نی
دهسه یلی ته زویر قه وردان که نی

(۱) فریادی بکشم.

پادان لاونم ئی کـــزه و هووره
ئی رهشی (۱) چاره و ئی زولم و زووره
پادان لاونم را دهسه یلدا
نهرا په شـــوی ناوچه ویلدا
پادان لاونم ئی رهنجی فـــره
ئی جهرگی پاره و ئی بهرگی شـــره
پادان لاونم ئی بی به شـــیه
ئی ناسازی و ئی نه خوشییه
پادان لاونم تـــازوانم هـــس
ههرچهن هاوارم نیه چودن وه کهس
دهس وه داوانی خـــوداودن گرم
له ســـوزی دلّم وه هاوار چـــرم
خودا چهن جاره م وه پید ئوشم
زوان مـــوده راورد له نوهه م بوشم
کهی تیه یدنه و دهنگ بی کاری بکه ی
توماری زالم وهیه کا بخه ی
مه گهر نیه ونیدن گه له ی گورگی هار
مه گهر نیه شنه وی دهنگی بهرپی زار
دی چهنی بوشم چهنی بچـــرم
چهنی خونی دل له چه و بســـرم
دی چهنی بوشم، تووای بـــرم؟
هاوردیده بان دینه م و کـــفرم

(۱) سیاهی.

سایه دیش بچوو من وه لاد مینم
هه ر جورئ ته وه ل سهر سایه د دونم
هه م وه پید ئوشم دهنگ هه ناسه می
ئایینه ی عیشق و باخی یاسه می

ئایینه ی عیشق

که سی نیه تونی جه ی ت بگری
خودا نه که ی دن عیشق د بگری
که سی نیه تونی جودامان بکه ی
دامی دو رهنگی ته پامان بنه ی
گشتی که سه گه م وه لیم نه تووری
وه چه و دوشمنه ییل وه پیم نه نووری
وه دووسه ییل گشتی دیمه پشتی پا
ت مه نیده رام هاوساگه ی خودا
دووسه ییلی ته مرو جو قه دیم نین
فره مه مرووزن نیه وشن راد کین
چه وه پید بوشم ته ی دووسی گیانی
رازئ سهر به موهرئ زنه ییم زانی
لاره پیم مه که من وه پاد مینم
وه ئایینه ی ت رووژنای دونم
بوچی ناسازی وه گهردم مکه ی
رووژئ هزار جار مهرگ نیشانم ده ی
م هه رگز دلّم بهش به شه و نیه که م
له سایه ی که سی شه که تیم نیه نه م
زانم که سه ییلی فره ی هانه ساد
تا سایه دیری نیشتنه وه پاد

پیشکشه شه به ته واوی ئه و کیژه کوردانهی که بی دهنگ له
ناو بلتسهی ناگری عیشق سووتان؛ به لام شه رمینیان
نه بهیشت هه تا هاواریک بکیشن.

دوته کورد دلم فره راد سزئ
وهختی عیشقی پاک له دلد مرئ
ئه گهر عاشق بود بوده به نامی
له رئ زنده گی چهنئ ناکامی
کوپ هه جور توای هه کارئ که یدن
رووژئ له یه ی جئ قهرارئ نه یدن
هه وهخت بچودن هه وهختی بایدن
شه و رووژ نه یئ توینی هه نایدهن
ئه عاشق بودن کهس منهی نه که ید
کهس وه پشتی سه ر ناوی لی نه وه ید
کهس قسیه ئه رای دریس نیه که یدن
کهس قول و زنجیر وه پای نیه خه یدن
براگه د راحت هاگه ردئ له یلی
ئوشی خویشکه گه د گه ردئ کهس نه یلی
دالگد ئوشی دهنگه د نایده بان
دوته چو هرفئ عیشق تیه ریده میان
باوگد ئوشی سه رم خه یده خوار
خیاله یلی خام وه سه رد درار
دوت بایه د سه یین وه مال بنیشی
نه که ئه را خوهی نه قشه بکیشی

هه قدارد فرهس یه کی په یدا بوو
یا کوپئ خالوو یا کوپه ی عه موو
وه لید نیه پرسن نه زه رئ ت چهس
حه تا بی نه فره نیه وده فره یاد رهس
ئوشن یه خه بیره گشت که فنه کار
ئیو ساعه ت توای یه ی کوت و شه لواری
گشتی جه مه و بوون که فنه خویشی
تونیش مه جبوری که چشتی نه وشی
سزیه دو سازید عومرد ئاو بوودن
شه و رووژ ئه راد هه جو بیک چودن
ئه گهر دوست داشتن گونا کارییه
پهس دونیا دونیا گونا جارییه
که ی باوگد فه همی ئی قسه ی منه
ئینتیی خاب کردن یه هه قئ تنه
ئه گهر براگه د خوهی ته رکئ عیشق کرد
خیال و هه وهس له فکرئ خوهی برد
ئه گهر دی نه چئ له وهخت و بی وهخت
ئه گهر زنده گی ته لئه و نه وسهخت
ئه وسادی تونن مه نعی تو بکه ن
خه ت و نیشانی زنده گید بنه ن
ئی فکره یله دی فکره قسه دیمه ن
مه ردم وهی ده وره ئی جوره نیه ن
یانه دور بکه ن گه نه ئه پرامان
تیه ریدنه خوار فره هه نگ گه ورامان

بی که می عه قل و هیره نیشان بهن
که م خهت و نیشان ئه رای دوت بنهن
عیشق و عاشقی له جنسی خودان
زنده گی و عیشق که ی له بهک جودان
زنده گی بی عیشق بی ئاو و رهنگه
وه گهردی یهک بوون دونیا قه شهنگه

باکووری (۱)

باکووری سهوزی گهرمی له ئیحساس
بوو ده ریا دهبدو بوو نارنج و یاس
باکووری شینی (۲) چو ده رای شومال
باکووری جوانی (۳) چو رهنگی خیال
هم دجله و هم وان وه لوتفد جوشی
خهزان وه لای تو بهرگی گول پوشی
باکووری ساده هه جورئ خوهمی
له قسه دیمانا ئه رام هاوده می
باکووری ریشه د هاو ریشه ی منه
ئه ر من رزگارم (۴) میراتی تنه
باکووری بهو ده له ماله و مه نیش
بی خه تی وه روی چاره مان به کیش
باکووری نه سیم عه ترد تیه ریده ن
گیانی شه که تم زنه ی گریده ن
باکووری تووام بام را مالدان
چاوم رووشن بوو وه جه مالدان

---

(۱) کردهای شمال.

(۲) آبی.

(۳) زیبا.

(۴) آزاده.

باکووری زانی ریبهم بهسانه
 له خوهم بنالم یا له زهمانه
 باکووری هاوار دهسم لید کووتاس
 کی ناویه نیمان ههساری کیشاس
 خودا بکه یدن ئۆخه ی نه که یدن
 یئ شه و وه پراحت سه ره و نه نه یدن
 خودا بکه یدن مالتی برمی
 توفانی به لا ئه رای بجه می
 باکووری خوژه و به که و بگریم
 وه چه وه یلمان خویشی بونیمن
 له خودا تووام هه ر گهرمی کاروید
 نازادی به شد هه سه وزه زاروید

وه پینه م تنی

ت شووری عیشق و باختی گویمی
 ت نووری چه و هانای دل می
 له هنی شیریند ره سنیدم وه کام
 نیگیلی گهرمد نارامشه پام
 ئه وه یا و شهرمه ناو چپهره ی تنه
 ئاپرو و نامووسی قه بیله ی منه
 ده سه یلی شیند له کانی خودان
 مه هدئ هونه ر و موسیقای وه فان
 نیه زام چه بیترم^(۱) له عیشق و ئیحساس
 پیشککش بو تو که م سه د په نجه ره یاس
 نیه زام چوه بوشم وه ی شوورو هاله
 دل برین له ت نیه و دو مه هاله
 ته مامی شیعرم ئه رزانی چه ود
 مه خمه ئی عیشقم پیشککش خه ود
 دارئ زنه یم له ت گول گری
 وه لیم نه تووری داره گهم مرئ
 چه نی چهن شه وه ئاگر و ناوم
 هامه ویرانی چوول و خه راوم

(۱) بگویم.

چهنی چهن شهوه خهه لیم ههرامه
دلّ وه دنیا و دین تهرات نامه
چهنی چهن شهوه تهو هاوه گیانم
یه تهو مه‌رگ نیه تهو تنه زانم
چهنی چهن شهوه هام له په‌زاره
له تیه‌ریکیه‌م په‌ر نیه هه‌ساره
چهنی چهن شهوه وه‌رینه‌م تنی
دهنگی چوولی و بی کسه‌سی منی
خوژه و بزائم له چوه توریایده
له چوه په‌که‌رو ته‌راگی‌ریایده
بی ت زرده‌دارو بی ت مــــرم
له شه‌وقی عیشقد جه‌وانی گرم
وه شه‌رم و هه‌یای دیرینه‌د قه‌سه‌م
تا ئاخر وه‌پای عه‌هدمان هه‌سه‌م

وه‌چاخه دلّ

دلّی که له‌عیشق سهر‌دو خالیه
ی کوژه‌ی چپوی یا سوفالیه
زو زی شکیدن یا تاگر‌گری
یا که له گوشه‌یی وه‌بی که‌س مرئ
وه هه‌ر بادی بوو له‌رزیدو که‌ه‌فی
ته‌مامی عومری شه‌که‌ت و خه‌فی
ته‌نیاس و بی‌ده‌نگ له کونجی‌سینه
نیه‌زانی خو‌شه‌ه یا‌که خه‌مینه
ته‌عمی دل‌که‌شی ئیحساس نیه‌چه‌شی
سه‌ر ده‌رگومی و یه‌ئس بوده به‌شی
تهو دلّه که عیشق تاگری داگه
له سووز هپ‌جران داخه‌و سزیاگه
تا رووژی مه‌حشهر رووشن مینیدن
سه‌راپا زنه‌ی وه عیشق دونیدن
تهو دلّه که عیشق رووژنایی داس
دره‌خشی له گیان چو تیکه‌ی ته‌لماس
ته‌لخی عیشق ته‌رای شیرینه‌قه‌نه
وه سونتی عیشق عاشق پابه‌نه
دلّی که له عیشق زه‌خمی و ریشه
که‌عبه‌ی موراده تاگه‌ر هه‌میشه

عیشق و جاخنی نه سه وهی دلّه
دلّ وه بی عیشق بی مشتت گله
دلّی که له عیشق پیره و هاوه سوو
وه عیشقی ساریژ هه جوانه و بوو

چه وهری

چه ووم هاوه ری، ربه گهد ک بای
ئه پای بی که سیم تاخرین په نای
دلّم خه م گرتیه له جه وری زه مان
له شهیتانه یلی ک ئایه م نه مان
عه قلی ئایه مه یل هاوه چه ویان
هه قیقته ت گومه وه ناو خه ویان
چه ووم هاوه ری ربه گهد بایدن
وه ته نیای مرم ئه گهر که نایدن
رهنگی بووی هیچ کهس رهنگی ت نیه
ئی هه مه رهنگه دلّم کرد سیه
ئه شکنی رام نه مه ن ک دی بگیرم
وهی ری در یژه فـــــره نو پرسم
تا وه کیهی له پای ئی ربه بوسم
شایه د نه زانی وهی ربه مه نم
پیچیا مه وه دهر د وه دروو خه نم
هانای^(۱) دلّه گه م دلّ بی قه راره
دلّم راد ته نگ بوو هه رووژ ئیواره

(۱) حالت التماس، تضرع.

دی که‌ی ته‌یدنه و ئینتزاره‌گه‌م
 ته‌نیا گولّه‌گه‌ی سی به‌هاره‌گه‌م
 یانه نیسه‌تونن هیچ کارئ بکه‌ن
 به‌ینی من و تو جودایی بخه‌ن
 چه‌وم هاوه‌رئ ربه گه‌د ک بای
 سه‌وزه رو چه‌و مه‌س هاومالئ خودای
 نه مه‌ی تووام و نه موحتاجئ مه‌ی
 وه ئه‌ناو لیودت سه‌رمه‌سم که‌ی
 نه‌مال تووام و نه زینده‌گانی
 بالای ت داشتوم وه شادمانی
 فه‌قه‌ت وه پییم بوش تیدنه‌و له‌ نوو
 ئینتزاره‌گه‌م وه‌لیید تازه بوو
 من هه‌ مینیدهم وه پای ئی رتیه
 ئه‌جه‌ل نه‌یلیدن تاوه‌نم نییه
 ئوشم قه‌وره‌گه‌م وه‌یره بکه‌نن
 نه‌یلی ناکه‌سه‌یل وه‌پییم بخه‌نن
 له‌ بانئ قه‌ورم ئینتزار سه‌وز که‌ی
 شاخه‌ی ئینتزار ده‌س وه ملد خه‌ی

ثانییه‌ی شکای

کاری ک رهنج و بی مه‌یلی ت کرد
 کافه‌ره‌هم وه‌سه‌رئ کافریه‌ ناورد
 ده‌س داوان پاکه‌یل جه‌م بوون وه‌ ده‌ورم
 وه‌ زینی زنه‌ی بکه‌نن قه‌ورم
 ره‌فیه‌یل جه‌م بوون یئ کار بکه‌ن
 مه‌ره‌مه‌ئ وه‌بانئ ئی زه‌خمه‌ بنه‌ن
 بان دوعا بکه‌ن یئ شه‌و بمرم
 تادی که‌م په‌لپه‌په‌تی بگرم
 بان دوعا بکه‌ن دی نه‌مینیدهم
 ئاخه‌ر من فره‌ خو‌ش بین و سادهم
 دلّم به‌سمه‌و له‌ کونجئ سینه
 شکینم وه‌داخ هه‌رچی ئایینه
 دی نیه‌گرم سوراخ ئه‌سله‌ن وه‌ که‌سی
 له‌ شونئ دلئ یاگه‌ر هه‌وه‌سی
 خو‌زه‌و بمردام ئی رووژه‌ نه‌یام
 مه‌رگ فره‌ خاسه‌ ئه‌گه‌ر نه‌شکیام
 دی دروس نیه‌ودن ئایینه‌ی شکای
 مه‌گه‌ر سکه‌نده‌ر ی رووژ وه‌ده‌ربای

دی شهکەت بيمه

دی شهکەت بيمه له زارو زنهى
تنيش نيه توپنى ئومىدى بنهى
دی شهکەت بيمه له مه رگى زینى
له چه ويلی که تيه رىکى دونى
دی شهکەت بيمه له خوم و دونيا
مه رگم بره سن دی مردم خودا
دی شهکەت بيمه له ئه مرووسوو
که سى جورى م ره نجى بيوه ر بوو
دی شهکەت بيمه له هه رچى که سه
تا ئيره هاتم زينده گى به سه
دی شهکەت بيمه له عيشق و ئىحساس
له هورم چيه بوو نارنج و ياس
دی شهکەت بيمه له په ريشانى
له هورم چيه رهنگ ميه ره بانى
دی شهکەت بيمه له دلواپه سى
پر م له ناله و ده ردئ بى که سه سى
دی شهکەت بيمه له ی پرووژ و شه وه
گيانم و جسمم موحجاجى شه وه
دی شهکەت بيمه له ی بيدارىه
بيدارى نيه زه جر و زارىه

دی شهکەت بيمه له ی ده ردیه
لى ول بون و لى ول گه رديه
دی شهکەت بيمه هه تا له گيرى
له ئه وجى عيشقم ره سيم وه پيرى
دی شهکەت بيمه لى مال و مينه
تا ئه لان ئايه م وه ی جووره دينه
دی شهکەت بيمه له ی شه که تيه
دنيا ئه را من پوچ و په تيه
خودايى کارى توهنى رام بکه ی!
له خه زانه ی خيو تيرى رام بخه ی

هه روهى ئائينه شـيـوهى تو دونم
نه چيـدن وهـرئـ شـكى ئايـينم
بهـو ئـيره مهـچوو بمـين وهـلامان
كهـم نمـهك بپـاش وهـ بانئـ زامان

ئائينه گلى

ئەگەر بچيـدن م وهـيره مـرم
وه سووزئ هـتـجـرد هـم ناگرـگرم
تازه گولـهـيلم كهـفتـونه بهـهار
فكرئ چينـد وهـسـهـرد دهرار
ئەگەر بچيـدن دنياـم خـهـراو بوو
جهـرگه شـرـهـگهـم وهـ نوو كهـواو بوو
ئەگەر بچيـدن منـيش سهـرهـو نهـم
وه ليوئ خـهـندان دى كهـس نيـهـونـيـدهـم
زانى دلـئـ من لانهـ وئـريـزه
تنى شـكـنيـدئـ وهـريـزه رتـزه
چوه ليمان سهـرداس توواى بچيـدن
كام نامـهـردومى وهـ ليمان ديدن
من خيالـ كـردم ت هاوړئ منى
ئەپام شوورئ عيشق و دهرىـ بئـ بنى
نهـزانسم كهـ هـيلـيـدهـم وهـجى
بئـ ئـيـوارهـگان وهـ بئـ خـهـوهـر چى
هـم وهـ يادـم نهـو سادگى كـردم
له هـهـرئـيـ دلـ ئاوروى خـوهـم بـردم
خودا زانـيـدن من دلـم پاكـه
ناوى ئائينه و دهـيشـتى له خاكـه

غروب رهنگینه

بهو بچیم را مالّ جو جارئ جاران
غهریبی گه نه له گووشه‌ی شاران
دهس یهک بگریم رو بکه‌یم له خوه‌ر
بکه‌مین وه‌سه‌ر میلکان و باوان
دالنگم چه‌وه‌پیی چگنئ ئیمه‌س
بهو تا بچیمن دلّ خوه‌شه رمان
غروب رهنگینه نه له غهریبی
دیه‌ن دپریده‌ن دهات ئیواران
ئاسمان وه‌ختئ له‌وره وارپده‌ن
ده‌نگئ زنه‌ی دئ نم نمئ واران
بهو بچیم رمالّ جو جارئ جاران
دهسئ یهک بگریم وه سه‌وزه‌زاران

ته کیامه له گول

خش خشئ پاییز کفتیه‌سه گیانم
ته کیامه له گولّ رو وه زمسانم
رووژئ هه‌زار جا ده‌یدنم وه کوش
وه‌یه‌ی ئیشاره تیه‌ریده‌و گیانم
مه‌گه‌رت کیید تووای چو بکه‌ید
ئه‌وسا فرشته‌ود ئه‌لان نیه‌زانم
دلّ ته‌نگ و گریان قولّه‌ی لیوم تی
جرقه‌یی بیه‌ پر له وارانم
وه‌یه دل خوشوم نازم بکیشی
نازم شیتوانی به‌سای زوانم
بی‌تاق به‌وه دیار سه‌وزمان که‌ره‌و
هه‌ جو هه‌میشه‌ خودم میتهره‌بانم
پائیز نیه‌تونه‌ی هیچ کارئ بکه‌ی
تا ئاگرئ عیشق له‌ت ها گیانم

منیش له هورهو بهیددن

نهکە ی بچیدن وەرێ منیش له هورهو بویدن
دلێد بهیده کهسێ تر رهنجم بیوهه بکهیدن
نهکە ی له هورهو بچوو دلێ وریزهیلێ م
بوشی چهوم وه لی هات ناگر وه گیانم بهیددن
نهکە ی فره خوهدو بوشی وهلی دور کهفتم
هاتی نهگهر بمرم یادێ وهلیم نهکەیدن
نهکە ی بی روو بوشیدن بهسه هاتمه وه نوو
دلێ وهریزهه بکه ی وه دروو بوشی تیهدن
هیما م نه وه کهسه مه تا ناخر وه پات مه نم
بی تنید که هه میسه وه م پشت پا دهیدن

ئهسپێ رهه کردیم

ئیمشه وه له ناو دلێ شه وه ههساره گم دیاره
دلێ له نوو سهوزه وه که ی نه وه هه میسه وه هاره
ئیمشه وه له نوو سهرمه سم له نه وه چه وه یلێ مه سه
ئیمشه وه وه گووشه ی چهوی دهیددن وه پیم ئیشاره
ئوشی هیما پابه نم وه سونه تی عاشقی
منیش بی په رده ئوشم که عاشقم دو جاره
هه رچه ن م بی چراخوم له نه وه شه وه یله سیه
ئیمشه وه رووژنایه م ده ی نه وه رووژنای گلاره
هه رچه ن که بی په لام و دلێ لانه و تیریزو
ئیمشه وه ره سی وه ناخر نه وه هه مه گه په ژاره^(۱)
هه رچه له خه م نه خه فتم شه وان تا رووژێ رووشن
ئیمشه وه له خووشی نیشم له دلێ ئی شه واره
ئیمشه وه ئه سپی رهه کردیم تهیدن وه میلکامان
له نوو به سم وه ملێ مشتتێ له نه وه هیسهاره

(۱) دلواپسی، نگرانی.

وهپادان مینم

خوهم هاتم وهری دلم لهوره مهن
وهپائی ره نچسدان دلم بو پابه
چک چک ئاو بوم ورشیام لهو خاکه
گولته یلی ئیحساس له شوونم سهوزکهن
تا لیوژدان دیم وهخه م بهر گرتو
دنیا م خهراو بی هیچ ئه رام نه مهن
شارمان راچوه رهنگ و رو نهیری
مهردم را لیوا هه ژار^(۱) و ساده ن
ئهو مرداو بی دهنگ کناره ئاوه
خاس جوواوم داگرتم هه زار په
مهگهس و پهخشه که ی عهسه ل دیرن
ئهرا قردگی شیرینی ژاو خوهن
چوه رادان بوشم چوه بلاوینم
ئهگه ر سهرونام دی مه نام مه که ن
قهسه م وه گیانی پر له ژانیدان
تا ناخر مینم و عههدم پابه ن

مه ربوان - جوژهردانی ۱۳۷۹

من و ت

من و ت ههردگ کهلاوه گهردیم
ههردگ دهروهدهر هه بهرده لبهردیم
من و ت ههردگ بهشی یهک بومن
نیهزام ئهرا چوه له یهک دلسهردیم
له شوووند هاتم ولات وه ولات
ههرجا شک بردم له فیتردگهردیم
دهسم بهو دهسم هاودهردی دیرین
تا ئهوره زانم کوشته ی بی دهردیم
دریسه کی ت ئوشنه پید پیساگ
وهلیم دلخوژ نهوید ههردگمان مهردیم
بهو تا بمینیم ههردگ ئهرا ی یهک
ههرچهن بی لانه و کهلاوه گهردیم

(۱) فقیر، محروم.

وریسکه‌ی ناگر

زانی هم چومه دلّ په‌لپد گری
یهسه وه بی دهنگ دهق کهید و مری
وه‌پا که‌فتیه کهم بده‌وینی
رووژی سهد هه‌له‌ت وه شووند بری
وه‌هر جا نووری هایده پرووبه‌پوو
ئیسمی رهنگیند وه‌هاوار چری
ئه‌گهر بشنه‌وی دلّ وه لی ناید
له‌سه‌ر تا وه‌پا یه‌قه‌ی خۆ‌ی دری
ئه‌ریه‌ی شه‌و بایدن وه‌ناو دلّی شه‌و
دونی که سزی ویریسکه‌ی ناگری
یه دلّی منه شه‌وان سزیدن
له‌ناگری ت وهریسکه‌ی گری

خاکم دانه بای

سزیم خاکم دانه و ده‌سی بای
نال‌هیل و خه‌مم زو بردن له بای
کاشکی دوشمنی له روی زه‌و نه‌بوو
دلّ وه‌میهری یه‌ک بکرداین شای
کاش زه‌و پر بودن له سولج و سه‌فا
گووشم نه‌شنه‌وی دی جه‌نگ و فه‌ریای
ت گولی منی گولزاری عیشقی
همه‌ چشتی خوه‌م ئه‌راد دامه بای
بوشه بای شه‌مال له گولزارت بای
بایده‌ن وهره‌و م دلّم بکه‌ی شای

بی ریشه نیهم

فالم گوم بیه و خه مین و زارم
ئیمشه و جواو بهی که بی قه رارم
رازئ م زانی خودد من له ته وری
«حافظ»^(۱) بوش وه پییم ته هه مول تیارم
چهن وه خته کئ م خاموش و سه ردم
نیشانم بیه زنه ی و شارم
سولتانی عیشقم شای مولکئ دلم
هه رچهن بی بهش و فره ش پیارم
بی ریشگ نیهم ریشهم قایه مه
تیشگ بیه وه لیم من کوهن دارم
وه پییم نیشان بی موعجزه ی شیعت
وه گهر نه ته سلهن دی ناود نیارم

(۱) حافظ شیرازی.

کوچه ی وارانسی

نم نم وارانسه و دلم وارانسی
په لپه کونه گه ی جار جارانی
لیم دوری مه که دلم ها وه لاد
هه رچهن هاوسا گه ی مال خو مانی
ئوشمه دلم دی په لپی^(۱) مه گر
دل وه پییم خه نی ئوشی فلانی
مه هه خودد نید چیدنه ده وری
خودد ری عاشقی خاستره ک زانی
دل له مه چیه و دامیو دهس ت
تا ته لان دیده چشت وه ی ته زانی
بی په لئ داری وه عیشقی تو نام
چوله دلدهات په لم شکانی
وه رنج و زامهت بی که پری سازیم
وه بی ره حمیه و که پرم رمانی
هه وام ته وریه و تووام بوارم
رهد بوو له کوچه سه رد وارانسی

(۱) بهانه.

چه نوم ها شووند

چه وه یلم شه که ت له شووند گهردن
رووژنای نه برن خاموش و سهردن
لیوم بارگرتیه و قولّه قولمه^(۱)
ئاسمانیش گرمه هر^(۲) نیه دن
چ رووژه یلی بوله کناری ت
دونیا وه بی تو مه عنی هیچ نیه یدن
گولّه یلی باخچه م رهنگیان په ریبه
گولّی دی نیه عه ترئ ت به یدن
وه ختئ ت بودن فره سه بوور بوم
ئه لان له هه رچی دلّم گیریه یدن
چه وه یلم هه رگیز وه پانیسه یشن
وه کووریش هه م له شووند گهردن

(۱) کنایه از بارانی بودن.

(۲) رعد و برق.

شوکرانه ی بالاد

چه نی بی ره حمی چه نی بی خودای
چه نی له دلّه یلی قه بیله م خودای
ئه رای لیوایده ئایینی ت چوه س
مه ردم گشت زانن فره بی وه فای
ئه و بالای به رزه شوکرانه دیرئ
وه میهره بانی شوکرانه ی بیای
له مه کته بی عیشق قانون نه یرئ که س
ئه مات ساتئ وه یه ی جوور دیرای
رازئ چه وه یلد وه لیم شار تیاده و
رازئ عیشق ئاسان وه پیم نیشان دای
هاتید و چیدن زه خمم کولانید^(۱)
ئی گولّه سووره ساریژئ^(۲) نه نای
سه وزه روی نه جیب وه دلّ نیشیدن
هه رچه ن بی رحم و فره بی خودای
ولیم دوریده ن وه هورم مینید
که ی له قه بیله ی عیشقی م خودای

(۱) جوشاندن، کنایه از سوزاندن.

(۲) مرهم.

وه رووژئ رووژئ

هه رچهن چرمه د ئه را جو او نيه يد
ساتئ وه يه فرم دل و گيانم به يد
وه رووژئ رووژئ دلّم خه يد وه لا
نيه زام چوه بوشم كه س نيه زاي چوكه يد
هه ر جوور تووايدن ده س وه سه رم كه ي
وه لاي خودا وه ن تو چو جو او ده يد
هه ئوشم تيه يد و چه وم ها وه رئ
يه جا زانيدن ده قيش وه پيم كه يد
م باوهر نيه كه م دي قسيه يلئ ت
مه گهر مايه ي عيشق وه گياند بنه يد

به ده ورييه د ناي

خودا بكه يدن به ده ورييه د ناي
باخد له گول و بنيشي وه ساي
خودا بكه يدن دلّد نه شكيتي
عيشق و زينده گي وه مه رامد باي
خودا بكه يدن وه ئيمه دور نه ود
له خه م دوريدو سه وزيدو دل شاي
كوورپه ي دلّه گه م ئارامي نيه گري
لاوه لاهه گه د ئارامشه راي
يه كئ تر لاؤني منيش چمه خه و
دهنگئ لاواند بيلاوه به رزباي
وه ليد دلگير نيه وم خوشي خه مه گه م
هه رچي وه م هات ئه و رتوارد ناي
دل وه ت به سان ئي حساسئ ولو
نه زانه سم ك ده يدنم وه باي
م نوورد نيه كه م هه رچهن شكيامه
خودا بكه يدن به ده ورييه د ناي

خه‌رمانی گول

به‌و کارئی بکه هم دلم شکیاس
قه‌لای دلّه‌گه‌م وه بی ت رمیاس
ما‌وانه‌یرم و که‌لاوه گه‌ردم
یی گولئی جی دی را من نه‌ماس
ریزه‌م کوردیدو خه‌م ناته برویه‌د
گه‌نم زاری عیشق خاس دایدن وه‌داس
جما سه‌د سالّه وه‌چه‌و نه‌یه‌سه‌د
ئه‌ی چه‌پکئی گولّ ئه‌ی چه‌پکئی یاس
ئه‌ی زنه‌ی منه‌ زیندانی مه‌رگه
بره‌سن وه پییم موع‌جزه‌ی هه‌ناس
چه‌نی چهن سالّه نازیه‌ت بارم
کراسی رام بار له جنسی ئی‌حساس
هه‌رچه‌ن چه‌و گل‌ده‌م له‌وینه‌د نیه
ئه‌ی خه‌رمانی گولّ ئه‌ی خه‌رمانی یاس
ده‌خیلد بومه‌ وه‌ی حالّه نه‌یلم
به‌و کارئی بکه هم دلم گیریاس
تفلئی دلّ ناساز هه‌وه‌ق کوتییدن
ده‌روه چه‌یلی عیشق وه روم به‌سیاس
ته‌مامی شی‌عرم کردم وه‌نه‌زرد
وه‌دادم بره‌س هم دلم شکیاس

ملوانکی په‌زاره

ئیمشه‌و له نو‌حه‌یرانم له دلئی ئی شه‌واره
ئیمشه‌و له نو‌چینمه‌و ملوانکی په‌زاره
ئیمشه‌و له نو‌بی خه‌وم کارم کیشیده‌ جنوون
شه‌واری شووم مالومه‌ هه‌ له سه‌ری ئی‌واره
ئیمشه‌و وه ناوتیه‌ریکی کزم له کونجی سینه
ده‌سد بره‌سن وه پییم ئه‌ی باخی پره‌سه‌اره
ئیمشه‌و له نو‌چرمه‌د تا ئه‌وره‌ که ده‌نگم چوود
تنه‌ خودا جوواو بی دلم هم بی قه‌راره
ئیمشه‌و فره‌ دلگیرم له‌ی بی وه‌فایی تنه
تنیش ته‌قسیرئ نه‌یری یه‌ ره‌سمی روزگاره
هه‌رچه‌ن فره‌ شه‌که‌تم له عیشقی ئی زه‌مانه
یی رووژنای جه‌دیدئ ها دلئی ئی شه‌واره

پهر نبي هيساره

وهی شهوی شوومه پهر نبي هيساره
دلّم ناسازه و نيه گاپاره
داوه ني تووام سهر بنمه باني
وه دلّم لاوی خهم و په ژاره
پام بلاویني جورئ منالی
وه پام بنیشی وهی ناو شهواره
کس دیار نيه من چه وه پيه
جاده گم تیه ریک پر له غواره
فه ریا ره سه گم وهیره بار کردیه
ئاگر وه ریسکی وه لیم دیاره
قافله ی عومرم نه سپی خهم رانی
سواره گهی من ره ختی دواره
وهی ریه نوورم جاپای مه نيه
فره خالیه جی نه و سواره

ناسمان بووار

ناسمان بووار هم دلّم تنگه
هانای دلّه گم کز و بی دهنگه
هاوده ردی بکه وه گهردی دلّم
واران له واران فره قه شهنگه
سهردم و تیه ریک زمسان گرتیه سهم
دونیا ته پام کوورو بی رهنگه
له بهس چه وه رتی ئمروو سووهم
ره خشی ئومیدم شه کت و لهنگه
مه رگم هاتیه و گوورمیش ديه
چوار دهورم دیوار سهرارام سهنگه
له رووژنای عیشق چراخ پام بارن
زانم قه وره گم تیه ریک و تنگه

غوربه تی عیشق

بوغزی زهوی وا بوله دهنگ هه ناسه م
وچه وه یلم دیم مهرگی ئیحساسه م
باختی یاسه گه م ئاسان په ره ر بو
دی وه کی بوشم خه رمانی یاسه م
سه رتا پا گیانم وه دهرده و ژه نیاس
نیه شکم خوه م ئوشم ک خاسه م
وه هه ر جانوورم دلته نگ و تیه ربک
رووژنایه م بی دهرده چه وراسه م
له غوربه تی عیشق مه زلوم مه نمه
له ی غه ربیه فه قه ت ت ناسه م
هورم نه مه نیه و گیجم له ناؤ خوه م
وه غاره ت بریاس هوش و هه واسم
عوقده ی دل میش غه زه ل وانه کرد
بوغزی زهوی وا بوله دهنگ هه ناسه م

تهویه شکانم

م تهویه کوردوم تهویه شکانم
سه نگی نی تهویه که فته سه گیانم
سزیام و سازیم دهنگم ناتهبان
یه جادوکی بو به سا زوانم
زولالی عیشقم خودا سیراب کرد
را بو مه مورداب خوه میش نیه زانم
مانگ وه پیشانی به رزی م ئەلات
ئهلان تف له روی ده سی زه مانم
دی تهویه نیه که م زانم هه م شکی
خودا خوه د بگر ده س و داوانم
عاده ت نیاشتم نووری که س بکه م
یه سه نوور که م سزیا سوغانم
هه وای ئیحساسه م ئالوده کردی
شه رمه نده ی عیشق و رسوای ئیمانم
ئاهم بگریده د ئووخه ی نه که ی دن
جوو سیه دهردی که فته یده گیانم

ناسمان ڀميا

رووڙي ڪه چيدن ناسمان ڀميا
زو وه خوهي له رزي مانگ و خوهر گيريا
له بهس سه نگينو داخي دلنمان
خودايش هم دلي را نيمه شڪيا
ئي قوفلتي ڪووره ڪي وازي بڪهي
هاناي دلگهم هه ناسم ڀريا
ڪي ناوهينمان جودايي ڪيشا
خوزهو وه له عنه تي خوداوهن ڀچيا
ٿاهي وهيلانم ڪهفتيه سهي ناوه
سوزي دلگهم له زه مان پيچيا
يهي نيواره گان له نوو بٽوهو ديار
دلنم وه ٿاگري بي دودي سزيا
وه ناو گيري بهم وه دهردهو خهنم
زه خمي سه ريه ستم له نوو ٿه لڪنيا
بوو يهي رووڙ بايدوه ٿاز بايدوه دلنم
بهو گردهو بڪهيم ٿاوي ڪه رشيا
هاناي دلگهم وه دادم ڀر هس
رووڙي ڪه چيدن ناسمان ڀميا

بي شهو تيهه م وهلاڊ

بي شهو دوني دن هاتمه وهلاڊ
له رازي عيشقم وهتمه ٿه پراد
شه ڪه تيهه يللم وه ڪوولم ڪه فن
ٿاخرت هه يدن نيشتمه وه ساد
ٿه شه ورام رووڙي گه ورايه گه
غه ميلتي ڪوهنم گشتي چوو له ياد
بوغزه يللم هيللم تا ٿه شه وه بايد
ٿه شڪه يلتي ڪاللم ڀشتم وه پاد
باوشي گهرمد ٿارامشم دهي
له دلواپه سي نيه مينتي بونياد
مانگ وه ليم ٿه لاي بووده مانگه شهو
به ختم رووشن بوو دلنم بوودن شاد
له زولالتي عيشق ڀه سيمن وه يهڪ
ٿه شه وه دوني هاتمه وهلاڊ

عیشق ت دهریاس

نیمشه و شه و یگه له شه و یلی خاس
خه م بار کرده یه و نه خو شی نه ماس
نیمشه و نه زیم میهمانی دله
سفره گم پر له هه ف رهنگ ئی حساس
مال و مینه گم دامه مزگانی
نه سیم مزگانی هاتنه ت داس
دهر و چه یل و ازو پر له عه تری عیشق
خوشی هاتیه له چه پ و له راس
ئی کاخی عیشقه ت بونیانی ناید
که لاوه ی تنگی له دهنگد رمیاس
مه رگم هاتویدو چوو نایده دلم
پسانی و هپیم موعجزه ی هه ناس
شوری شیعه ریلم گشتی له تنه
شوونی ناخوشی له دلم پریاس
گیانم و نه زرد رای کامیابیه
دلم شوری زار عیشقی ت دهریاس
چوه نه زرد بکه م لاقی ت بوودن
هانای دله گم هه زار چه من یاس

تنی فهقه ت به هانم

قه سه م وه عیشقه یلی پاک تنی فهقه ت به هانم
په نای دلی بی که س و زاریه لی شه وانم
جمما هه له منالی په لپی دلم ت بوودن
شوری ته مامی شیعر و غه زله یل و ته رانم
له رووزگار هیللی دور چما م ت شناسم
گولزاری عیشقم تنی منیش سیاچه مانم
شه هدی شیرینی لیود ئامیژه نه له گیانم
فه رهادی بیستونی م شیرینی زه مانم
له یلی ته گهر مهنیه مه دیونی مه جنویه
له یلا کردم و نه زرد مه جنونی جا و ده دانم
دلم خوشه گهردی تو هه تا له بی که لاوه
توقه سری ناره زومی ستونی ئاشیانم
نه خوشیه و په ژاره هه ر یه ک ئه رام گه نجه
یاقوتی عیشقی سوورد پر کردیه خه زانم
هیما هاله هه ناسم دهنگی هه ناسی گهرمد
سه ری بیو دیارمان و ازه وه رود دهرانم
قه سه م دامه خوداوهن وه عیشق تاگهر نه بهد
وه لیم دوره و نه خه یدهن دی دهق دهقه و به هانم

قه‌لای عیشق

بی روژ تووایدم، بی روژ رانیدهم
تا مه‌غزئ سوغان دی سزانیدهم
تاوه‌که‌ی نازو توورد بکیشم
من قه‌لای عیشقوم ت رمانیدم

***

هه‌لاله و نه‌سته‌ره‌ن هه‌مزادمانه
شه‌قایق ریشه‌و بونیادمانه
زوانئ سوور^(۱) و سه‌رئ سه‌وز داشته‌ن
قه‌واله‌ی هه‌ف پوشت نه‌ژدادمانه

***

کانیه‌م تنی گیانم که‌ویره
هه‌لاکه‌م بی تو، ده‌ریام نه‌سییره
وه‌فریام بره‌س نه‌ی هه‌ورئ واران
هه‌ نه‌مروو بوار سووفره‌ دیره

***

چه‌وه‌یلم فره‌ خه‌تاکاری که‌ن
وه‌هه‌ر جا تووان دلئ ریشم به‌ن
شکایه‌ت دیرم وه‌ی جفته‌ چه‌وه
رووژئ هه‌زار جا دل‌م رسوا که‌ن

***

دل‌م خه‌مینه‌ زوانی خوه‌شه
ده‌ریاییگه‌ له‌ عیشق نه‌ما بی به‌شه
له‌ رووژئ نه‌زه‌ل وه‌خه‌م درس بی
ساده‌و سه‌میمی فره‌ جه‌ور که‌شه
خودا به‌یده‌ پید بی دلئ خوه‌شی
بی به‌ختئ سفید بی ده‌می ره‌شی
هه‌ف شه‌و سفره‌گه‌د خالی وه‌نان بوو
دل‌د دارا بوو عیشق بوده‌ به‌شی

وه‌ه‌ر که‌س نوورم شیوه‌ی ت دونم
خودا زانییدن وه‌بی ت چونم
عیشقی که‌س دی م نیه‌ له‌رزنییدن
له‌ت قایه‌ چوارچوو و سوونم

به‌ویره‌ گ‌رئ بووسه‌ کنارم
داره‌ هی‌شکه‌گه‌ی بی به‌رگ و بارم
نه‌ی نه‌ورئ ره‌حمه‌ت بوواره‌ پیما
شایه‌د له‌ ژئیرا له‌ نووگول‌ بارم

***

نازه‌تیم نیه‌و دل‌م گیریا‌یه
به‌ن به‌ن سوغانم له‌ به‌ک بریا‌یه
وه‌ره‌وک‌وو بچم ری وه‌کی بوهم
هان‌ه‌ی دل‌ه‌گه‌م وه‌لیم تووریا‌یه

***

ئېمىشەو شەويگە لە ئەو شەوئەيلە
ئوشن وەسلەتە تى مەجنوون و لەيلە
گەردى يەك رازى ھەردگ دل خوژش
چەرخى زەمانە پىان بى مەيلە

پيشكەش بەگەورە زنىكى مەزن لە شارى سەنە

دايە گەورە!
بۆچى وەھا تىك شكاوى؟
پىرى تا ئەم رادەيە ناشكىنى
ھىلى نىوچاوانت شوئى ھەنگاوەكانى رۆژگارن
بۆ وەھا بى ھومىد؟
بۆچى پىلۆھكانت بەئاواتى مردنن
خۆزگە بتزانىبايە چەنىك ئەم وشەيە ھەژاندى
دايە گەورە!
ھىچ كات بزەى نااسايى لىتوھكانت و
شيووى چاوەكانت
بەدیتنى بووكەكەت لە بىر نابەم
نىوچاوانت ماچ ئەكەم
كە ماچ كردنى رىگە ھەنگاوى خوايە
دەستەكانتم لە بىر چوو
چون لە ناو دەستى خوا بوون
دەستانى شەكەت لە كار و
كار و
كار
بريا بمتوانىبا ھەنگاوتىكت ژيان پيشكەش كەم

به لآم هه‌ی داد هه‌ی رۆ!

ئه‌مان ئه‌توانم

به‌بێ ده‌نگی پر له ده‌نگت بچریکینم

تا بۆ هه‌میشه له‌سه‌ر سینگی دیروک هه‌لکه‌ندری که

«تاسه‌ی چاوانی به‌حه‌سه‌رت نیشته‌وت ئه‌که‌م»

پێشکەش بە "دوکتۆر کوروش یەزدانفەری کرمانشاهی"

له‌ کازبوه‌ی تال و ته‌ریک و

له‌ هه‌ناسه‌ سواره‌کانی ژياندا

کاتییک که‌حه‌ تا مردن وشه‌یه‌کی ئاساییه

ده‌ستانی ساریژه‌قانت ده‌گه‌یینه‌ زامه‌کانی هه‌ستم

چاوانی به‌سته‌له‌کی پر له‌حه‌سه‌رت تا هیلتی شنه‌ی سه‌وزی تیمارگه‌ری

دیدار

پاده‌کیشی

سفره‌ی دلان پر له‌مه‌ترسی هه‌ستن

به‌لام تو...

خانه‌خویی

به‌سه‌ر سه‌وزه‌لانی شین و سه‌وزی خوشه‌ویستی لاوان

ئه‌ی لاوه‌ کوردی دلۆقان و

ئه‌ی له‌ په‌گه‌زی پیاوانی به‌رز و ئازا

ئه‌ی پیکه‌ینه‌ری ساریژ و ده‌رمان

وه‌ ئه‌ی کۆتایی هه‌تاو و باران

ئاواقمه‌...

«تۆش له‌گه‌ل رۆحی شیعره‌کانم ئازاد بژی»

بی دہنگی مہل

مہلےکم ئاشنا یہ
لہ میٹہ ناچریکیتی
نازانم بۆ...
بی دہنگی لی دہباری
رہنگہ ئه ویش بیبر له وانہی کاتہوہ
حہفت شہو جاریک
رہنگی نانیش بہرئ ناکہن
گولکویہک بی ناوونیشان
لہودیوی سہر تہ پۆلکەہی نادیار
شہو درہنگان وەک چرایہک بی تین دہگری
دوو کۆرپہی لاواز بہہیوای لہ دوورہوہ دین و
لہ بناری دائہ نیشن فرمیسک ہل ئہ ریشن
خۆم لہ بۆنہی غورہوہ
گالتہیہ... نہ؟
نیگا کانت لہ نیوان کہ لکە لہ و دوودلیہوہ
من ناخاتہ شکہوہ
بروام تہ نیا بہیہک شتہ
ئاسمانیترین واژہ
«خۆشہویستی»

نم نمہی باران بار

ئہو برینہ تہسکە لہ سینہ تا
سہرہ تای ہموو سہوزیوونیکہ
سہوزیوون لہ خواوہندہوہ تا خواوہند
لہ عہشقہوہ تا عہشق
لہ ئاوہوہ تا ئاو
لہ خۆوہ تا خوا
لہ تۆوہ تا ئہمن
سہوزیوونیک لہ نیگای سہردی منہوہ
تا نیگای گہرمی ئہ تۆ
لہ نم نمہی باران بار
لہ کۆلکە زبیرینہی ہست
تا ہہورہ شریخہی نیگای ئہ تۆ

پیشکشه به ته‌واوی خوشک و برایانی خویندکارم

له گشت ولاتانی دنیا

دهسپتکی عه‌شقی من
هه‌ناسه‌ی گهرمت
په‌یژه‌ی گه‌یشتن به‌خوره‌تاوی
له‌کازیویه‌کی تال و ته‌ریک و
له‌شه‌که‌تی شه‌و دل‌گیریم
بو‌هه‌لبه‌ستم
ئه‌وساکه‌ ماسی ته‌نیایی هه‌ستم
کوژتری نیگا‌کانی که‌وتنه‌ داوی بی‌ ئاکامی
و له‌ که‌ناری بی‌ به‌زه‌بی ژیاندا
تاسه‌ی مانه‌وه‌ی ده‌کرد
گه‌یاندمته‌ ئاو
گه‌یاندمته‌ شاخ

هیشوو‌ی پروا

له‌دهستی یه‌قینت هیشوو‌ی پرواکان ئه‌که‌مه‌وه
ئاسمانت په‌نگی‌کی دیکه‌ ئه‌نوینتی
په‌نگی ون و بی‌ ده‌نگی ته‌ریکی من
ته‌نیا تو‌تی ده‌گه‌ی
په‌نگی چاوانت
ئاسمان شه‌رمسار ئه‌کا
ده‌کری...
به‌تووه‌ بو‌نی باخی به‌هه‌شت که‌ی
گوئی له‌ چپه‌ی ورزه‌کان هه‌لخه‌ی
پاستی سړی ئه‌م ئاو‌ه‌دانیبیه‌ت چپیه‌؟
شایی کام وهرزت له‌ دلدا ده‌گه‌پئی
که‌ دلان بی‌ تو‌ ده‌لاقه‌کان داده‌خه‌ن
هاوین گر ده‌گری و
به‌هار خو‌ر ئه‌گیری
زستان به‌سته‌له‌که‌ و پاییزیش گشت په‌نگه‌کانی ده‌دو‌رپینتی